

Bakalářská práce je věnována užívání slov internacionálního charakteru v současné sportovní, přesněji atletické komunikaci. Autorka si téma, zdroje i metodiku stanovila sama a i při vypracovávání úkolu postupovala samostatně. Jako zdroj excerpce internacionalismů zvolila vybrané texty publicistické (čtvrtletník *Atletika*) a odborné věnované atletice (odborné publikace doporučené jako studijní literatura na FTVS). Vzhledem k tomu, že je sama aktivní účastnicí atletického (sportovního) diskurzu, využívala podle potřeby vlastní jazykové povědomí o užívání internacionalismů v této oblasti. Vedle originality volby tématu (atletické názvosloví nebylo u nás dosud soustavněji zpracováno) oceňuji dílčí nová a zajímavá zjištění a postřehy.

Bakalářská práce má sedm kapitol (včetně úvodu, závěru, seznamu použité literatury a přílohy). Po stručném uvedení do oblasti atletiky a přehledném vymezení relevantních lingvistických pojmů (internacionalismus, neologismus, termín, slang) v úvodních částech autorka přistupuje k vlastní analýze jazykového materiálu. Postupně posuzuje a popisuje obsahovou stránku (tematiku) a sémantiku přejímek, jejich příznakovost a stylovou platnost (termíny, slangismy, slova zastaralá, neologismy, expresiva), jazykový původ a formální utvářenost (pojmenování jednoslovná i víceslovná). Stanovila si hypotézu o souvislosti délky přejetí pojmenování se stupněm jeho adaptace (pravopisné, morfologické, sémantické) a s jazykem původu, a tu na základě analýzy svého materiálu ověřila.

Práce má promyšlenou obsahovou výstavbu i strukturaci celku v jednotlivé části, je psána srozumitelně, většinou jednoznačně, její jazyková úroveň je vcelku dobrá. Práce je celkově přehledná, poznámku v tomto kontextu mám k systematickému a důslednému psaní příkladů (metajazyka) kurzivou. Na mnoha místech se tento úzus dodržuje, na mnoha nikoliv, což může být matoucí a ztěžuje to orientaci v textu. Připomínky mám vesměs dílčí, uvádím je v přehledu:

1. Obsahová stránka práce, teorie a analýzy, metodologie

1.1 Postrádám přesnější (kvantitativní) údaj o počtu excerpovaných lexikálních jednotek (internacionalismů); na s. 16 je vymezen pouze rozsah excerpovaných textů, a to celkový počet, případně dílčí počty v jednotlivých klasifikovaných skupinách pojmenování. Kvantitativní srovnání by mohlo přinést další přínosné a zajímavé informace o užívání internacionalismů v této oblasti.

1.2 K pojetí a užívání některých lingvistických termínů (pojmů) v práci:

1.2.1 Propria – rozhodujícím hlediskem je zde pravděpodobně pravopisná podoba (velké počáteční písmeno) a funkčnost, to lze v podstatě přijmout. Přesto by bylo myslím (z hlediska lexikální sémantiky) vhodné alespoň např. v poznámce uvést, že excerpované příklady jsou převážně názvy původem apelativní a víceslovné (*Zlatá liga*), nikoliv zvlášť utvořené názvy nemající obdobu u apelativ. V těchto propriích (někdy označovaných jako vlastní názvy) se totiž do jisté míry reflektuje původní lexikální sémantika apelativ, především u víceslovných názvů, jsou tedy (opět alespoň do jisté míry) popisné, motivované (*Mezinárodní sportovní arbitráž* – je typ *arbitráže*).

1.2.2 Klíčová slova (s. 25): „Materiál nasbíraný naší excerpcei jsme rozdělili podle jejich stylistické platnosti na termíny, slangismy a klíčová slova.“ – Klíčová slova

nejsou tradičně nebo primárně vymezena „jen“ stylovým příznakem typu termín, slangismus; tento pojem pochází ze sociolingvistiky a repertoár klíčových slov je především závislý na mimojazykových, společenských faktorech (srov. francouzský lexikolog a sociolog G. Matoré [1953]: slova klíčová označují pojmy charakterizující jistý společenský útvar, viz Filipec, J.: Naše současná společnost, slovní zásoba a slovníky. *Naše řeč* 75, 1992, s. 1–11).

1.3 Ad lexikální sémantika internacionalismů (s. 18 a dále): Ačkoliv pokládám klasifikaci příkladů za zdařilou, domnívám se, že by bylo možné – alespoň výběrově – doplnit pouhý výčet v jednotlivých skupinách dalšími informacemi, např. o jejich vzájemných významových vztazích, synonymičnosti apod., viz např. (s. 18) *fanda – fanoušek; pacemaker – pejs, sparing – sparingpartner* atd.

1.4 s. 54–63: K zařazení některých internacionalismů do slovníku dávám k úvaze odlišit klíčová slova v oblasti sportu (atletiky) a klíčová i v jiných oborech (mezioborově); mezi ně z uvedených patří např. *akcelerace, blok, elita, interval, kategorie, kvalifikace, nominace, organismus, reprezentace, seriál, specialista, šéf, test, tým* apod. *x antuka, deblista, exraliga, maratón, pacemaker, sprinter, tretra* aj.

1.5 Příloha práce přináší abecední seznam nalezených excerpt, samostatně jsou v ní uvedeny názvy jednoslovné i víceslovné, a to i v případech, kdy je stejné slovo (např. adjektivum) součástí kolokace. Jako jednotlivá hesla (na stejné úrovni) jsou tak uvedena např. *atletická disciplína; atletická dráha; atletická federace; atletická sezona; atletický*. Neujasněný je tedy status lexému a pojmenování. Přesnější by tedy bylo využít lexikografického hnízdování. Obdobně také např. při zaznamenávání přechýlených protějšků názvů osob (v seznamu samostatně např. *favorit, favoritka*).

2. Dílčí interpretace a terminologie:

2.1 s. 30: Ve starších ročnících magazínu byla zaznamenána výhradně varianta s anglickou koncovkou *-ing*, ... – Je to opravdu koncovka?

2.2 s. 30 ... zhruba v letech 2013–2014 se začala objevovat počestěná varianta s neznělou samohláskou *-k*, ... – Jde o samohlásku?

2.3 s. 37: ... formant *-ský* tvořící zpravidla posesivní relační adjektiva od pojmenování osob: *sprintérský, stýplařský*... – V jakém smyslu je zde užít termín posesivní adjektivum?

2.4 s. 37: Posledním zaznamenaným sufixem je *-ný*, typický pro deverbativní adjektiva: *absolvovaný*,... – Ve všech zde uvedených případech nejde o tvoření sufixem *-ný*, mnohá patří mezi adjektiva rezultativní pasivní, tvořená koncovkou *-ý* z přičestí trpného, např. *absolvovaný, atakovaný, diskvalifikovaný* aj.

2.5 s. 42: Smíšený způsob tvoření sloves (tj. prefixálně-sufixální): Uvádějí se příklady *dofinišovat, dosprintovat, odtrénovat* apod. bez úvahy o vztahu k nedokonavým protějškům (*finišovat, sprintovat, trénovat*), tedy o tvoření prefixací. Proč?

2.6 s. 54: Nalezená excerpta uvádíme v abecedním pořadí rozdělená na jednoslovné a víceslovné pojmy. – Excerpta (= pojmenování, lexémy) nejsou pojmy.

2.7 s. 23: Ostatní pojmenování: Většina zde uvedených příkladů je sémanticky opravdu různorodá, k úvaze přesto dávám vyčlenit z nich názvy, které jsou primárně lékařské:

anaerobní metabolismus, energetický příjem, vitální kapacita plic, frekvence kroku, tepová frekvence aj.

2.8 s. 41: Prefixace formanty: *extra-, makro-, mikro-, multi-, super-, ultra-* nebývají jednoznačně považovány za prefixy, viz např. Z. Opavská in *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. 2003, P. Kochová in *Neologizmy v dnešní češtině*, 2005 atd.

2.9 s. 47: Slovo *sport* je anglického původu, nepředstavuje tedy internacionalismy z klasických jazyků, jak je zde uvedeno.

3. Zjednodušování či nepřesnosti ve výkladu:

3.1 s. 27: Kromě přejímek se ale objevovaly i nové slovní tvary vzniklé transformačními postupy, například univerbizací. – Univerbizace nepatří mezi transformační postupy.

3.2 s. 31: U nově přejatých slov může vyvstat problém v otázce rozdílu mezi psanou formou a výslovností. Jen ve velmi malém počtu přejatých slov se psaná forma kryje s tou vyslovovanou, tedy jen omezené množství lexémů je možné vyslovovat stejně, jak se v původním tvaru píše.

3.3 s. 33: Grafická podoba slova *doping* a jeho derivátů kolísá mezi původním tvarem a tvarem počeštěným (*dopink*).

3.4 s. 33: ... ve slovech s původním prefixem *-er*: ... *lídr* – *leader*

4. Formální a formulační stránka práce:

4.1 V práci se vyskytují mnohé překlepy, nesprávné koncovky apod. – vyznačeny jsou v rukopisu práce: s. 6, 13, 19, 22, 27, 30, 31, 32, 40, 42, 47, 49.

4.2 Nedostatky v interpunkci – čárka opakovaně chybí při vytýkání (před *a to*) a při vyjadřování důsledkového poměru, nejčastěji mezi hlavními větami, viz např. s. 16, 20, 26, 30, 33, 39, 42, 43, 45.

4.3 s. 25: „Např. *stýpl* a jeho deriváty se s železnou pravidelností vyskytují...“

4.4 s. 27: „Pokud jsme při excerpci narazili na nějaká zastaralá slova, bylo to téměř výhradně v rubrice Z historie, což je samo o sobě dosti výmluvné.“

4.5 s. 47: Archaismy jako již překonaná pojmenování ...

5. Doplnující otázka a podnět k diskusi při obhajobě:

5.1 s. 25: K plnému ovládnutí sportovní terminologie by byla potřeba využít slovník atletické terminologie, nic takového ale prozatím není k dispozici, nebo nám jeho existence není známa. – Existuje takový slovník v angličtině?

Závěr: Práce Lucie Klímové splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm velmi dobře.

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
vedoucí práce

Praha 24. 8. 2016